

Sygn. akt II UK 512/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)
SSN Piotr Prusinowski
SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 marca 2019 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 27 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

1) uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej prawa do renty od 1 listopada 2015 r. do 4 grudnia 2015 r. i w tym zakresie zmienia wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 29 listopada 2016 r., sygn. akt VII U [...], oddalając odwołanie,

2) odstępuje od obciążania wnioskodawczyni kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej M. J. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Na skutek odwołania ubezpieczonej od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 29 listopada 2016 r., sygn. akt. VII U [...], zmienił ją i przyznał ubezpieczonej prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 1 listopada 2015 r. do dnia 31 sierpnia 2018 r., stwierdzając jednocześnie brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 27 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa [...], oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku. Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny i nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów. W rezultacie uznał, że Sąd pierwszej instancji nie naruszył art. 12 w związku z art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.; dalej ustawa emerytalna). W ocenie Sądu Apelacyjnego, ubezpieczona wykazała wszystkie przesłanki niezbędne do uzyskania prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył organ rentowy w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest art. 100 ust. 2 ustawy emerytalnej, przez przyznanie ubezpieczonej prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 1 listopada 2015 r., pomimo że do 4 grudnia 2015 r. ubezpieczona była uprawniona do świadczenia rehabilitacyjnego. W uzasadnieniu skarżący wskazał, że do dnia 4 grudnia 2015 r. ubezpieczona była uprawniona do wypłaty świadczenia rehabilitacyjnego, a plik akt dotyczący świadczenia rehabilitacyjnego (w tym decyzja z dnia 25 września 2015 r. przyznająca ubezpieczonej prawo do świadczenia rehabilitacyjnego) znajdował się w aktach przekazanych przez organ rentowy do Sądu. Wobec tego Sąd, przyznając ubezpieczonej prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 1 listopada 2015 r., naruszył art. 100 ust. 2 ustawy emerytalnej. Skarżący, w ramach uzasadnienia zarzutu naruszenia

art. 100 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2016 r., sygn. akt II UK 435/15.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego jej rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, a także o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego.

Ubezpieczona, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należy na utrwalony pogląd Sądu Najwyższego, że zmiana decyzji organu rentowego przez przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy przez sąd pierwszej instancji czy drugiej instancji rodzi konieczność weryfikacji, czy spełnione są wszystkie warunki przyznania świadczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2002 r., II UKN 788/00, OSNP 2003 nr 23, poz. 575; z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 173/06, LEX nr 936835; wyrok z dnia 15 grudnia 2009 r., II UK 138/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 192; z dnia 20 maja 2014 r., I UK 421/13, LEX nr 1480156; z dnia 7 października 2014 r., I UK 49/14, LEX nr 1538422).

Stanowisko to w odniesieniu do sądu drugiej instancji znajduje oparcie w aktualnym modelu apelacji, w którym sąd ten w zasadzie nieograniczony jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji. Oznacza to, że sąd drugiej instancji ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. W konsekwencji powinien, naprawić wszystkie naruszenia prawa materialnego, niezależnie od tego, czy zostały wyknięte w apelacji, pod warunkiem że mieszczą się w granicach zaskarżenia. Kognicja sądu apelacyjnego obejmuje zatem „rozpoznanie sprawy” i to w taki sposób, w jaki mógł i powinien uczynić to sąd pierwszej instancji (zob. uzasadnienie mającej moc zasady prawnej uchwały

składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55).

Weryfikacja przesłanek prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego wymaga poczynienia ustaleń koniecznych ustaleń faktycznych, a ich brak oznacza zastosowanie prawa materialnego do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego, co oznacza wadliwą subsumcję i uzasadnia zarzut kasacyjny naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe jego zastosowanie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 września 2012 r., IV CSK 76/12, LEX nr 122981; z dnia 11 marca 2003 r., V CKN 1825/00, LEX nr 784216; z dnia 10 marca 2011 r., II PK 241/10, LEX nr 817524).

Wprawdzie prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia (art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej), to jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie Kodeksu pracy, prawo do renty powstaje z dniem zaprzestania pobierania tych świadczeń (ust. 2 tego przepisu). Z art. 100 ust. 2 ustawy emerytalnej jednoznacznie wynika, że prawo do świadczenia rentowego nabywa się dopiero po ustaniu pobierania wskazanych tam świadczeń. A zatem, jeżeli w dniu spełnienia wszystkich warunków do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy osoba uprawniona pobiera świadczenie rehabilitacyjne, to ustalone prawo do emerytury lub renty powstaje i może być realizowane z dniem zaprzestania pobierania tego świadczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2011 r., I UK 352/10, LEX nr 863945 i z dnia 8 czerwca 2010 r., I UK 16/10, LEX nr 607441). W konsekwencji, przyznanie prawa do świadczenia wymaga ustaleń faktycznych również i w tej kwestii. Ich brak w zaskarżonym wyroku oznacza, że uzasadniony jest zarzut kasacyjny naruszenia art. 100 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Skoro ubezpieczona miała przyznane prawo do świadczenia rehabilitacyjnego do dnia 4 grudnia 2015 r., to prawo do renty przysługiwało jej od 5 grudnia 2015 r.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.